Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000366

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-10-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дякур Марія Дмитрівна
2. Mariia D. Diakur

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.08

Назва наукової спеціальності: Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 05-11-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 11.737.01

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.81, 10.81.31, 10.81.51, 10.81.71

Тема дисертації:

1. Теорія та практика запобігання кримінальним правопорушенням у сфері медичної діяльності

2. Theory and Practice of Preventing Criminal Offenses in the Sphere of Medical Activity

Реферат/анотація:

1. У дисертації на основі комплексного дослідження обґрунтовано нові положення щодо засад запобігання кримінальним правопорушенням у сфері медичного обслуговування в Україні та розроблено науково обґрунтовані пропозиції і рекомендації, спрямовані на удосконалення національного законодавства та кримінологічної практики. Констатовано, що більшість видів юридичної відповідальності за делікти у сфері медичної діяльності не є ефективними та майже не мають позитивного впливу на їх кількісний показник. Основними причинами, які зумовлюють таку ситуацію є: 1) корупційні загрози та ризики, пов'язані із недоліками кримінального законодавства України у цій частині; 2) специфіка медичної сфери та корпоративна солідарність, яка перешкоджає, а інколи – унеможливлює об'єктивність оцінки причинно-наслідкового зв'язку між діями медичного працівника та шкодою, що була причинена пацієнту; 3) відсутність поступового механізму запобігання деліктам у сфері медичної діяльності, елементи якого могли б доповнювати один одного та встановлювати диференційовані межі юридичної відповідальності медичних працівників. Аргументовано, що кримінальні правопорушення у сфері медичної діяльності мають

поліоб'єктний характер – родовий об'єкт охоплює суспільні відносини, пов'язані із забезпеченням права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; суспільні відносини у сфері забезпечення прав громадян на невтручання в особисте та сімейне життя; суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого законом порядку обігу лікарських засобів. Зазначено, що безпосередні об'єкти визначені у диспозиціях кримінально-правових норм та відображають конкретні цінності та блага, які зазнають протиправного впливу. Кримінальні правопорушення можуть бути як предметні, так і безпредметні. Потерпілі є спеціальними – це особи, які отримують медичні послуги, пацієнти або клієнти медичних установ, а також всі інші особи, які беруть участь у медичних маніпуляціях. Вказано, що суб'єкт більшості кримінальних правопорушень у сфері медичної діяльності та діяльності, пов'язаної із наданням медичних послуг є спеціальним, окрім кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 142-144 КК України. Аналіз кримінально-правових норм, у яких встановлено відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері медичної діяльності та ті, що із нею пов'язані, дозволяє класифікувати їх відповідно до ознак суб'єктивної сторони на такі групи: 1) кримінальні правопорушення із умисною формою вини – ті, що передбачені ст.ст. 132, 139, 145 КК України; 2) кримінальні правопорушення із необережною формою вини – ті, що передбачені ст.ст. 131, 140 КК України; 3) кримінальні правопорушення зі змішаною формою вини – ті, що передбачені ст.ст. 138, 141 КК України. Суб'єктивна сторона більшості кримінальних правопорушень у сфері медичної діяльності та діяльності, пов'язаної із наданням медичних послуг передбачає наявність необережної або змішаної форми вини. Останнє пояснює відсутність у диспозиціях відповідних норм таких ознак як мотив та мета. Аргументовано, що встановлювати у таких діяннях умисну форму вини не є доречним, оскільки вчинення таких діянь умисно може бути кваліфіковано як інше кримінальне правопорушення проти життя та здоров'я. Вказано, що аналіз судової практики та статистики правоохоронних органів, а також співставлення результатів із матеріалами, які оприлюднені у засобах медіа дозволяють беззаперечно стверджувати, що низький кількісний показник зумовлений відсутністю належних превентивних засобів. Пацієнти та їх близькі особи часто не у повному обсязі володіють знаннями щодо своїх прав та обов'язків, через що не можуть оцінити чи знаходяться дії медичного працівника у кореляції із негативними наслідками, які настали для життя та здоров'я. Отже, через низьку обізнаність пацієнти часто не звертаються до правоохоронних органів, кримінальне провадження не може бути розпочато за ініціативою останніх, що відповідно підвищує рівень латентності таких суспільно небезпечних діянь. За результатами дослідження детермінанти кримінальних правопорушень у сфері медичної діяльності було диференційовано на соціально-економічні, організаційно-правові, військово-політичні та культурно-ідеологічні. Доведено, що однією із найбільших прогалин, які на сьогоднішній день потребують термінового усунення є те, що медичні заклади, які надають медичні послуги в установах виконання покарання підпорядковані Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України», який, у свою чергу, належить до сфери управління Міністерства юстиції України, а, відповідно, її діяльність координується заступником Міністра юстиції України. Роль Міністерства охорони здоров'я полягає лише у встановленні загальних медичних стандартів, ліцензуванні медичної практики, атестації медичних працівників та співпраці, якщо засуджені за встановлених законодавством підстав будуть спрямовані для проходження подальшого лікування у медичні заклади, підпорядковані МОЗ.

2. Based on a comprehensive study, the dissertation substantiates new propositions regarding the principles of preventing criminal offenses in the sphere of medical care in Ukraine. It also develops scientifically grounded proposals and recommendations aimed at improving national legislation and criminological practice. It is noted that most forms of legal liability for torts (wrongful acts) in the medical sector are ineffective and have almost no positive impact on reducing their frequency. The primary reasons for this situation include: 1) corruption threats and risks stemming from shortcomings in Ukraine's criminal legislation in this area; and 2) the specific nature of the medical field and the existence of "corporate solidarity," which hinders – and at times renders impossible – an objective assessment of the causal link between a healthcare professional's actions and the harm caused to a patient. 3) the absence of a graduated mechanism for preventing torts and offenses in the medical sphere – a mechanism whose components could complement one another and establish differentiated boundaries for the

legal liability of medical professionals. It is argued that criminal offenses in the medical sphere are multi-object in nature: their generic object encompasses social relations related to ensuring human rights to healthcare, medical assistance, and medical insurance; social relations concerning the protection of citizens' rights against interference in their personal and family lives; and social relations regarding the maintenance of the legally established order for the circulation of medicinal products. It is noted that immediate objects are defined within the dispositions of criminal law norms and reflect specific values and interests subject to unlawful infringement. Criminal offenses may be either object-related (involving a specific physical object) or non-object-related. The victims are of a specific category: individuals receiving medical services – patients or clients of medical institutions –as well as any other persons participating in medical procedures. It is indicated that the perpetrator (subject) of most criminal offenses in the sphere of medical activity and services related thereto is a "special subject" (i.e., a person possessing specific characteristics or status), with the exception of offenses stipulated under Articles 142–144 of the Criminal Code of Ukraine. An analysis of the criminal law provisions establishing liability for offenses within or related to the sphere of medical activity allows for their classification based on the subjective element (the mental state of the perpetrator) into the following groups: 1) offenses involving intentional fault – those provided for under Articles 132, 139, and 145 of the Criminal Code of Ukraine; 2) offenses involving fault in the form of negligence – those provided for under Articles 131 and 140 of the Criminal Code of Ukraine; and 3) offenses involving a mixed form of fault – those provided for under Articles 138 and 141 of the Criminal Code of Ukraine. The subjective element of most criminal offenses within the sphere of medical practice and the provision of medical services involves either negligence or a mixed form of culpability. This explains why the statutory definitions of these offenses do not include elements such as motive or purpose. It is argued that characterizing such acts as intentional is inappropriate, as intentional conduct of this nature would likely fall under a different category of criminal offense against life or health. It is noted that an analysis of judicial practice and law enforcement statistics, combined with a comparison of these findings against information published in the media, leads to the unequivocal conclusion that the low number of recorded cases is due to a lack of adequate preventive measures. Patients and their loved ones often lack a full understanding of their rights and obligations; consequently, they are unable to determine whether a medical professional's actions are causally linked to the adverse outcomes affecting their life or health. As a result of this limited awareness, patients frequently fail to report incidents to law enforcement, and criminal proceedings cannot be initiated – a situation that increases the "latency" (hidden nature) of such socially dangerous acts. The study identifies the determinants of criminal offenses in the medical sector, categorizing them into socio-economic, organizational-legal, military-political, and cultural-ideological factors. It has been established that one of the most significant gaps requiring urgent resolution is the current organizational structure: medical facilities providing services within penal institutions report to the State Institution "Healthcare Center of the State Penitentiary Service of Ukraine."

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Дякур М. Д. Відшкодування шкоди як цивільно-правовий захід індивідуально-профілактичного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності в Україні. Галицькі студії Юридичні науки. 2025. № 9. С. 72-77.

- 2. Дякур М. Д. Віктимологічна характеристика жертви кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичної діяльності в Україні. Галицькі студії Юридичні науки. 2025. № 11. С. 60-65.
- 3. Дякур М. Д. Європейські підходи до запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. № 6. С. 345-350.
- 4. Дякур М. Д. Заходи віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичного обслуговування в Україні: аналіз стану та шляхи удосконалення. Правові новели. 2025. № 27. С. 455-462.
- 5. Дякур М. Д. Кримінологічні ознаки осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення у сфері медичної діяльності в Україні. Галицькі студії: Юридичні науки. 2025. № 12. С. 91-95.
- 6. Дякур М. Д. Міжнародні стандарти реалізації кримінально-правової політики у сфері охорони медичної діяльності. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. № 5. С. 398-402.
- 7. Дякур М. Д. Окремі проблеми удосконалення заходів загальносоціального запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності в Україні. Галицькі студії Юридичні науки. 2025. № 10. С. 49-54.
- 8. Дякур М. Д. Організаційно-правові детермінанти кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичного обслуговування в Україні. Правові новели. 2025. № 25. С. 571-577.
- 9. Дякур М. Д. Організаційно-правові заходи у системі спеціально-кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності: стан та перспективи. Правові новели. 2025. № 26. С. 554-561.
- 10. Дякур М. Д. Пенітенціарні заходи у системі спеціально-кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичного обслуговування. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. № 3. С. 311-317.
- 11. Дякур М. Д. Родовий об'єкт та класифікація кримінальних правопорушень, що вчиняються медичними працівниками в України. Київський часопис права. № 3. 2023. С. 272–277.
- 12. Дякур М. Д. Стан та тенденції кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичного обслуговування. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. № 4. С. 321-325.
- 13. Дякур М.Д. Кримінально-правова характеристика суб'єктивної сторони кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичної діяльності. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. № 1. С. 259-263.
- 14. Дякур, М. Д. До питання щодо визначення ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого статтею 138 Кримінального кодексу України (незаконна лікувальна діяльність). Juris Europensis Scientia. Випуск 4. 2025. С. 156-160.
- 15. Дякур М. Д. До питання щодо удосконалення санкцій кримінально-правових норм, у яких встановлено відповідальність за медичні правопорушення. Юридичний науковий електронний журнал. № 12. 2025. С. 397-400.
- 16. Дякур М. Д. Еволюція наукових підходів до визначення особливостей кримінальної відповідальності та покарання за кримінальні правопорушення, передбачені ст. 142 та ст. 143 Кримінального кодексу України. Правові новели. № 23. Том 2. 2024. С. 79-84.
- 17. Дякур М. Д. Історико-правовий аналіз становлення та розвитку відповідальності за медичні кримінальні правопорушення в античних державах. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2025. № 5. С. 3-7.
- 18. Дякур М. Д. Кримінальна відповідальність за протиправні діяння у медичній сфері: сучасний стан дослідження та проблемні аспекти. Право та державне управління. 2024. № 3. С. 434-439.
- 19. Дякур М. Д. Межі юридичної відповідальності медичних працівників у системі соціальної обумовленості криміналізації правопорушень у сфері медичної діяльності. Юридичний науковий електронний журнал. № 2. 2025. С. 678-680.
- 20. Дякур М. Д. Становлення та розвиток відповідальності за медичні кримінальні правопорушення у стародавньому праві. Право і суспільство. № 4. 2024. С. 859-864.

- 21. Kobets, Y., Diakur, M., Kyslyi, A., Shulga, M., Toropchyna, I. (2024). The Influence of the Digital State on Preventing and Detecting Corruption in Ukraine. Theoretical And Practical Research In Economic Fields. № 15(2). P. 365-374. (Особистий внесок здобувача: аргументовано значення інтеграції цифрових стратегій у комплексну державну антикорупційну політику з метою максимального підвищення їхньої ефективності та забезпечення позитивного впливу на суспільство)
- 22. Tsyganii, S., Shyian, D., Diakur, M., Areshonkov, V., Hospodarenko, V. (2022). Criminal Law Transformation in the Context of COVID-19: The Experience of the European Union and Ukraine. Cuestiones Politicas. № 40 (73). P. 52-70. (Особистий внесок здобувача: наведено аргументи на користь думки, що криміналізація діянь, пов'язаних із COVID-19 та встановлення покарань за їх вчинення розглядаються як складові державної політики протидії пандемії)
- 23. Valihura, H., Novikov, I., Diakur, M., Yushchyk, O., Kutsenko, V. (2025). The use of innovative technologies for the prevention and detection of crimes related to document forgery. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. № 103 (14). P. 5070–5081. (Особистий внесок здобувача: оцінено ефективність оптимізованої моделі запобігання кримінальним правопорушенням шляхом імітаційного прогнозування).
- 24. Дякур М. Д. Відсторонення від посади медичного працівника як захід індивідуально-профілактичного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності. Advances in law: the view of domestic and foreign scholars: International scientific conference (October 3–4, 2024. Riga, the Republic of Latvia): Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 468-470.
- 25. Дякур М. Д. Військово-політичні детермінанти кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичної діяльності в Україні. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 5 грудня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 291-294.
- 26. Дякур М. Д. До питання щодо цінності інтеграції зарубіжного досвіду кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері медичної діяльності у національну кримінологічну практику. Theoretical foundations of law, public management and practice of their application: International scientific conference (December 25–26, 2024. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 442-444.
- 27. Дякур М. Д. Значення антикорупційної культури у сфері медичної діяльності для удосконалення загальносоціального запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються медичними працівниками. Current Challenges in the Development of Law and Public Management and Administration (March 4–5, 2026. Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2026. С. 283-285.
- 28. Дякур М. Д. Кримінально-правова протидія незаконній видачі рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин у системі запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються медичними працівниками. European Integration as a Factor in the Renewal of Legal Science in Ukraine: International scientific conference (April 16–17, 2026. Riga, the Republic of Latvia) : Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2026. С. 125-128.
- 29. Дякур М.Д. Соціально-економічні детермінанти, котрі впливають на кількість кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичного обслуговування в умовах воєнного стану. Права людини та публічне врядування: IX Міжнародний правничий форум, 29 травня 2026 р. С. 276-280.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тичина Дмитро Михайлович

2. Dmytro M. Tychyna

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9430-6101

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабенко Андрій Миколайович

2. Andrii M. Babenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9498-2484

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=NSRrp-sAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Письменський Євген Олександрович

2. Yevhen O. Pysmenskyi

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7761-7103

Додаткова інформація: Web of Science Researcher ID: AGP-2397-2022; Scopus Author ID: 57193607510; https://scholar.google.com/citations?user=LL8P1FcAAAAJ&hl=uk&oi=sra

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Клемпарський Микола Миколайович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Клемпарський Микола Миколайович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Сибірцева Людмила Сергіївна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна